

Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard og Peter Widell (udg.):  
14. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog, Århus 2012

## **”sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-”). Afvigelser fra retskrivningsnormen i kommentarfeltet på ekstra- bladet.dk**

Marianne Rathje  
Dansk Sprognævn

### **Hvad er et kommentarfelt?**

En del hjemmesider på internettet har efterhånden et såkaldt ”kommentarfelt” hvor brugerne kan give deres mening til kende om de emner der skrives om på siden, fx nyheder. Det er bygget sådan op at der under nyheden er et kommentarfelt som man kan skrive sin kommentar til, og hvis ikke man er den første der kommenterer, kommer kommentaren til at stå efter de tidligere kommentarer i kronologisk rækkefølge, så alle der læser nyheden, også nedenunder kan læse de andre læses kommentar til den. Nogle hjemmesider med kommentarfunktion har den nyeste kommentar øverst, nogle har den nyeste nederst. På nogle hjemmesider kan man kommentere en anden kommentar i stedet for selve nyheden, hvilket rent layoutmæssigt kommer til at vise sig ved at den kommentar der kommenterer en andens, kommer til at stå lige under.

På mange hjemmesider er der desuden en funktion hvor man kan ”like” (fra engelsk *like* ’synes om’) eller ”ikke-like” (eller *dislike*) en anden kommentar (se også Boyd 2011:26). Det betyder at man kan trykke på et ikon der vender tommelfingeren opad (så ”liker” man, dvs. tilkendegiver at man godt kan lide kommentaren), eller man kan trykke på et ikon der vender nedad (så ”ikke-likes” eller ”dislikes” man, dvs. tilkendegiver at man ikke synes om den pågældende kommentar). Enhver kan foruden en kommentar altså se hvor mange af læserne der har valgt at like eller ikke-like en given kommentar.

*Marianne Rathje*

Alle kan kommentere på de sites der har en kommentarfunktion. Det er altså en nemt tilgængelig anordning, der kun kræver at man opretter sig som bruger, dvs. fx på Ekstra Bladets hjemmeside skriver sit navn og telefonnummer til arkivet/redaktionen. På den måde er man ikke anonym (med mindre man opgiver et falsk navn og telefonnummer) over for hjemmesidens redaktører, men over for læserne og de andre der kommenterer, er man anonym: Det er kun ens fornavn og forbogstavet i ens efternavn der vises (fx ”Marianne R.”).

#### **Hvilken genre er kommentarfeltet?**

En kommentar afgivet på fx en avis’ hjemmeside minder genre-mæssigt mest om et læserbrev hvis man skal sammenligne med traditionelle genrer. Ligesom i et læserbrev der trykkes i avisen, kan man nemlig i et kommentarfelt på en avishjemmeside give sin mening til kende om det der står i avisen, og om de andre læserbreve, dvs. de andre kommentarer. Men her hører lighederne mellem traditionelle avislæserbreve i den trykte udgave og en kommentar fra kommentarfeltet også op. Kommentarfeltskommentaren er nemlig forfattet i et elektronisk medie, aviskommentarer i et trykt medie – med alt hvad det indebærer af forskelle: Kommentarfeltskommentaren er ikke redigeret af en redaktør der har udvalgt hver enkelt kommentar, ligesom det sker på en avis.

Alle kommentarer vises, med mindre den overtræder det kodeks der står på hjemmesiden, fx at den indeholder racistiske udtalelser eller andre forhold der gør at forfatteren (eller avisen) kan blive sagsøgt. Forfatterne af et læserbrev i en avis står med navn og adresse under læserbrevet, mens forfatteren af kommentaren er anonym og kun optræder med fornavn og forbogstav i efternavnet. I et kommentarfelt kan man kommentere med det samme, mens man på en avis ikke bare skal igennem en redaktions- og korrekturlæsningsproces, men også må vente på at blive trykt, minimum til dagen efter.

Kommentarfeltskommentarerne adskiller sig også fra læserbrevene ved at man utvetydigt kan tilkendegive sin positive eller negative holdning til en tidligere givet kommentar ved at like eller ikke-like en kommentar (man kan også skrive sin mening i kommentarfeltet). Man behøver ikke kun fortælle lilleмор hvad man

*”sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)” ...*

mener om et læserbrev i avisen – i kommentarfeltet kan man komme direkte til orde.

Med kommentarfeltet er man ikke begrænset af tid og sted, og på mange måder er genren at sammenligne med en almindelig samtale eller face-to-face-diskussion eller skænderi – bortset fra to vigtige forhold: ”Samtalen” er skriftlig, og den foregår uden man kan se eller mærke hinanden. Afstanden er der altså alligevel som et betydeligt kendetegn ved genren.

Thompson (1995:83 ff.) skelner mellem “face to face-interaction”, som indebærer at deltagerne er til stede i samme tid og rum, “mediated interaction”, som forekommer når deltagerne ikke deler samme sted og/eller tid, og “mediated quasi-interaction”, som refererer til massemediekommunikation der er rettet mod bestemte modtagere. Hertil følger Boyd (2011) interaktionstypen ‘self-mediated quasi-interaction’ som han mener at kommentarerne på Youtube er karakteriseret ved: “a primary one-to-many relationship is potentially transformed, with the use of multimodal affordances, into a one-to-many and many-to-many relationship among the participants” (Boyd 2011:31). Det samme gælder for interaktion i kommentarfeltet på en nyhedsside som ekstrabladet.dk.

Sammenligner man kommentarfeltskommentaren med andre elektroniske skriftmedier, så minder den ikke om sms’en fordi kommentaren godt kan være lang i modsætning til sms’en som oftest er kort, og sms’er skrives oftest til nogle man kender i forvejen, i modsætning til kommentaren i kommentarfeltet hvor man hovedsagligt skriver til ubekendte modtagere. Man er heller ikke anonym i sms’en som man er det i kommentarfeltet.

Kommentarfeltskommentaren minder mere om chat end sms fordi skribenterne i kommentarfeltet er anonyme og sandsynligvis ikke kender hinanden, men igen er kommentarindlæggene gennemgående længere end chatindlæg, og man skriver om bestemte emner (som udgangspunkt), nemlig dem der lægges op til med det indhold der er postet på websitet, hvorimod man på en chat oftest taler om personlige og private emner. Til gengæld findes kommentarfelter på så forskellige hjemmesider som blogs om madlavning, nyhedssider og Youtube hvor der ofte er tale om kommentarer til den musik der er lagt op på sitet (men det kan også være til fx politiske taler, jf. Boyd

Marianne Rathje

2011). På den måde findes der altså forskellige undergenrer inden for kommentarfeltet som genre.

I denne artikel er det kommentarfelter på nyhedssider jeg beskæftiger mig med, nærmere bestemt kommentarer fra kommentarfeltet på ekstrabladet.dk, også kaldet *Nationen*.

### Hvorfor er kommentarfelter interessante?

Rent forskningsmæssigt er kommentarfeltet først og fremmest interessant fordi vi har at gøre med en ny genre hvad dertil hører af nye kommunikationsformer. Vi har med kommentarfeltkommentarerne desuden mulighed for at få indblik i og for at få dokumenteret hvordan danskerne skriver når de er "uden filter", dvs. når de ikke bliver censureret<sup>1</sup> af redaktører, ikke er blevet korrekturlæst, ikke er begrænset af tid, og ikke mindst hvordan vi skriver når vi ikke skal stå til ansvar for det fordi vi er anonyme. Sebba (2003, 2007) inddeler tekster i *regulated* og *unregulated spaces*. De regulerede tekster er tekster som har fået pålagt standardskriftsprogsnormen både direkte i form af fx korrekturlæsere i tekster til publikation eller indirekte i fx skoletekster (Sebba 2003:155; 2007:43). I den anden ende af kontinuummet er de uregulerede tekster som fx private breve og dagbogstekster, selvom disse tekster i praksis sjældent gør brug af friheden til at skrive ikkestandardnært. Mellem disse to poler af fuldt regulerede tekster og fuldt ikke-regulerede tekster befinder tekster fra de nye medier sig ifølge Sebba (2003:155; 2007:44). Vi har altså med kommentarfeltkommentarerne mulighed for at få den uredigerede sandhed om danske, ikkeprofessionelle skribenters virke i ikke-regulerede tekster. Det kan vi bl.a. bruge til at få undersøgt om der er andre retskrivningsnormer i (en særlig del af) de elektroniske medier end i andre (traditionelle og regulerede) medier.

I denne artikel vil jeg prøve at komme nærmere et svar på disse spørgsmål:

- Hvilke retskrivningsnormer afspejler sprogbrugen i kommentarfeltet på ekstrabladet.dk?

---

<sup>1</sup> Ekstra Bladet bortcensurerer ca. 100 kommentarer om dagen (pers. komm.), og disse kommentarer indgår af gode grunde ikke i det anvendte korpus.

*”sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)” ...*

- Kan man finde forskellige typer af retskrivningsafvigelser, dvs. traditionelle afvigelser og utraditionelle afvigelser som afspejler den nye genre?

### **Tidligere forskning**

Der er overraskende nok ikke meget forskning i sproget i de nye medier i det hele taget og dermed endnu mindre forskning i sproget i kommentarfelter. Indtil nu har forskningen koncentreret sig om at beskrive de nye medier fra forskellige vinkler som ikke har været særligt sproglige. Unges brug af medier er således fx behandlet i Livingstone & Haddon 2009 og Stald 2009, og det tekniske aspekt ifm. sproget, fx stavekontroller og såkaldt intelligente ordbøger, er fx behandlet i Domeij 2008 og Hutchby 2001. Desuden har det mere teoretiske ifm. sproget i de nye kommunikationsformer været behandlet i fx Hjarvards (2004) diskussion af opkomsten af en ny “lekt”, den såkaldte medialekt, der ifølge ham kan sidestilles med fx en dialekt, og denne teoretiske genrediskussion og beskrivelsen af de forskellige genrer og betingelserne for at kommunikere i dem er også behandlet på et overordnet plan af fx Gärdenfors & Holsanova 2008 og mere konkret i de forskellige genrer i fx facebook af fx Rotne 2009.

Særlige karakteristika ved sproget i de nye medier er behandlet for engelsk i forskellige af de nye medier i Crystal 2001, 2006 og Herring 2006, for tysk og fransk i forskellige typer af nye medier i Androutsopoulos 2011, for polsk i sms’er af Kul & Gibbon 2006 og Kul 2007, for svensk i sms’er i Segerstad 2002b, og i e-mails i Segerstad 2002a, i norske e-mails i Skovholt 2009, og for dansk i sms’er i Sørensen, Andreassen, Holm-Christiansen & Vilstrup 2010 og i dansk chat af Hougaard (2004). Endelig er der foretaget en kontrastiv undersøgelse af spansk og engelsk sprog i de nye medier af Rúa (2005). I samtlige af disse studier har det sproglige været i fokus, men der er ikke set på kommentarfelter.

Forskning der ser på kommentarer på internettet, er Boyds (2011) kritiske diskursanalyse af kommentarer til en præsidentvalgstale på Youtube, og derudover findes der en ph.d.-studerende ved Uppsala universitet, Karin Idevall, som undersøger hvordan individet konstrueres i kommentarfeltet, men dette arbejde er endnu upubliceret. Ingen af

Marianne Rathje

disse arbejder har undersøgt retskrivningsnormer, og ser man på nyere stavfejludredninger (Jervelund 2007) og stavfejlundersøgelser (Jervelund & Schack 2010), forholder disse sig ikke til sproget i de nye medier og den eventuelle afsmitning på stavfejlstyper der kommer herfra. Retsskrivningsforskning der ser på den sociale betydning af ortografiske afvigelser, er sparsom (Sebba 2007:5 f.): En undtagelse er Sebba 2007, der dog i højere grad er en teoretisk udredning med eksempler fra de nye medier, end en egentlig undersøgelse af retsskrivningsafvigelser i et specifikt korpus. En anden undtagelse er Squires' (2012) undersøgelse af mænds og kvinders forskellige brug af apostrof i Messenger-beskeder (fx *he's* eller *hes* for *he is*). Denne undersøgelse kommer tættest på denne artikel hvad angår fokus og erkendelsesinteresse, men behandler altså en anden internetgenre end kommentarfeltet.

### Korpusset

Det korpus jeg har indsamlet til undersøgelsen af afvigelser fra retsskrivningsnormen i kommentarfelter, består af kommentarer fra kommentarfeltet på ekstrabladet.dk, der som nævnt også kaldes *Nationen*. Jeg har indsamlet kommentarfelter igennem 2 måneder, fra 14. juni – 14. august 2012. Målet var at indsamle kommentarer fra 5 nyheder om dagen, men da perioden også indeholdt en sommerferie, er der enkelte dage jeg mangler. Det er dog blevet til kommentarer fra 145 nyheder, i alt 6153 kommentarer, der udgør 227.838 ord. Der er i gennemsnit 42,5 kommentarer pr. nyhed, svingende fra 1 kommentar til 245 til en enkelt nyhed.

Jeg valgte nyhederne tilfældigt, hvilket betyder at jeg på det tidspunkt på dagen det nu lige passede ind i mit skema, tappede de nyheder der lå på forsiden af ekstrabladet.dk, og i en vis udstrækning tog jeg dem der var listet som de mest kommenterede, for at få nyheder med så mange kommentarer som muligt. Pga. de juridiske begrænsninger i ophavsretsloven og persondataloven der gør at man ved elektronisk downloading er nødt til at sikre sig tilladelse fra alle forfatterne af hver enkelt kommentar (hvilket i sagens natur ikke var muligt), har jeg været nødt til at opbygge mit korpus af fysiske prints af kommentarerne som jeg så kan citere fra.

”*sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)*” ...

Mit materiale er stadig så nyt at jeg kun har lavet de indledende analyser, som jeg vil kalde pilotundersøgelser. Denne indledende undersøgelse er foretaget på de 7 første nyheder (ud af de 145), der omfatter 186 kommentarer og i alt 5449 ord.

### **Definition af ”afvigelser fra retskrivningsnormen”**

Begrebet ”afvigelser fra retskrivningsnormen” dækker i undersøgelsen her over den skriftsprogsbrug, dvs. staveformer, tegnsætningsbrug og layout, der afviger fra Retskrivningsordbogens (3. udgave, 2001)<sup>2</sup> alfabetiske del, retskrivningsreglerne i denne ordbog og Politikens Håndbog i Nudansk (3. udgave, 2005).

Når der ikke er brugt betegnelsen ”fejl”, skyldes det for det første at der ikke nødvendigvis er tale om ”fejl” i den kontekst afvigelsen er skrevet i, nemlig kommentarfelter på internettet. Det er netop et af artiklens ærinder at undersøge om der findes normer blandt brugerne i kommentarfeltet der peger på at de retskrivningsmæssige afvigelser ikke er ”fejl”, men fuldt ud acceptable måder at skrive på i det medie de er skrevet i.

En anden årsag til at der ikke opereres med betegnelsen ”fejl”, er at der under overskriften ”afvigelser fra retskrivningsnormen” er medtaget afvigelser som næppe kan regnes for fejl, blot skrivemåder der afviger fra normalen: Det gælder fx udtryk hvor der er anvendt store bogstaver til at markere emfase, som *ikke* i eksemplet ”Siden har jeg selvfølgelig IKKE mistet penge”, eller bogstavfordobling til at markere forlængning af lyd, som i eksemplet ”gaaab”.

For det tredje kan den sprogbrug der afviger fra Politikens Håndbog i Nudansk, ikke kaldes fejl, fordi normen heri i højere grad er *operativ* end *foreskreven/officiel* som i Retskrivningsordbogen (jf. Dyvik 2003). Dette gælder fx visse layoutmæssige afvigelser.

### **Frekvens**

I det beskrevne delkorpus af kommentarer fandt jeg i alt 588 afvigelser fra retskrivningsnormen. Når man sætter dette antal op imod det sam-

<sup>2</sup> Selvom der på artiklens udgivelsestidspunkt er kommet en ny udgave af Retskrivningsordbogen (4. udgave, 2012), var den på tidspunktet for analysens tilblivelse endnu ikke udkommet. Fordelen ved at det er 3. udgave af Retskrivningsordbogen, er at det er nemmere at sammenligne med nogle af de tidligere stavefejlundersøgelser.

Marianne Rathje

lede antal ord i delkorporusser, nemlig 5449 ord, giver det 108 afvigelser pr. løbende 1000 ord. Er dette tal højt eller lavt?

I en lille undersøgelse af fejl i aviserne (Brandt 1996) blev fundet 5,2 fejl pr. løbende 1000 ord, i en tilsvarende undersøgelse af fejl i studentereksamensstile (Andersen 1992, refereret i Brandt 1996) fandt man 15,6 fejl pr. løbende 1000 ord, og i en undersøgelse af fejl i gymnasiestile (Johannsen 2012) blev der fundet 19 fejl pr. 2 normalsider (en normalside = 450 ord) = 21,1 fejl pr. 1000 ord. Så man må sige at sammenlignet med regulerede tekster som aviser og skolestile er antallet af afvigelser fra retskrivningsnormen i delkorporuset af kommentarer i kommentarfeltet meget højt.

### Typer af afvigelser

I tabel 1 ses en oversigt over hvilke typer af afvigelser jeg fandt i materialet, og hvor hyppige de forskellige typer var. Efter tabellen gennemgås de forskellige afvigelsestyper.

| Afvi-gelse | Specifi-ceret          | Yderligere specificeret  | Antal | % af afvi-gel-sen | % af samt-lige af-vigel-ser | Kategori                      |
|------------|------------------------|--------------------------|-------|-------------------|-----------------------------|-------------------------------|
| I alt      |                        |                          | 588   |                   |                             |                               |
| Stave-fejl |                        |                          | 101   | 100 %             | 17 %                        |                               |
|            | Tilfældige fejl:       |                          | 30    | 30 %              |                             | Ubevidst.<br>+ med kompetence |
|            | Tilbageven-dende fejl: |                          | 71    | 70 %              |                             | Ubevidst<br>+ uden kompetence |
|            |                        | Sær- og sammen-skrivning | 35    | 49 %              |                             |                               |
|            |                        | r-fejl                   | 6     | 8 %               |                             |                               |
|            |                        | sku istf. sgu            | 3     | 4 %               |                             |                               |
|            |                        | Andet:                   | 27    | 38 %              |                             |                               |



*”sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)” ...*

|                      |                                          |                    |     |       |       |                            |
|----------------------|------------------------------------------|--------------------|-----|-------|-------|----------------------------|
|                      | Bevidste fejl:                           |                    | 1   | 1 %   |       | Bevidst + med kompetence   |
| <b>Apostrof</b>      |                                          |                    | 4   | 100 % | 0,7 % | Ubevidst + uden kompetence |
|                      | Manglende apostrof                       |                    | 1   | 25 %  |       |                            |
|                      | Apostrof for meget                       |                    | 3   | 75 %  |       |                            |
| <b>Stort bogstav</b> |                                          |                    | 60  | 100 % | 10 %  |                            |
|                      | Manglende stort bogstav:                 |                    | 51  | 85 %  |       | Bevidst + med kompetence   |
|                      |                                          | Sætningsindledning | 32  | 63 %  |       |                            |
|                      |                                          | Proprier:          | 16  | 31 %  |       |                            |
|                      |                                          | Pronomenet ”I”     | 3   | 6 %   |       |                            |
|                      | Stort bogstav hvor der skulle være lille |                    | 9   | 15 %  |       | Ubevidst + med kompetence  |
| <b>Komma</b>         |                                          |                    | 134 | 100 % | 23 %  |                            |
|                      | Manglende komma                          |                    | 111 | 83 %  |       | Bevidst + uden kompetence  |
|                      | Komma for meget                          |                    | 21  | 16 %  |       | Ubevidst + uden kompetence |
|                      | Komma står forkert                       |                    | 2   | 1 %   |       | Ubevidst + uden kompetence |
| <b>Punktum</b>       |                                          |                    | 77  | 100 % | 13 %  |                            |
|                      | Manglende punktum                        |                    | 74  | 96 %  |       |                            |
|                      |                                          | Slutpunktum        | 62  | 84 %  |       | Bevidst + med kompetence   |

*Marianne Rathje*

|                   |                     |                      |     |       |      |                            |
|-------------------|---------------------|----------------------|-----|-------|------|----------------------------|
|                   |                     | Mellem 2 sætninger   | 2   | 3 %   |      | Bevidst + med kompetence   |
|                   |                     | Forkortelses-punktum | 9   | 12 %  |      | Ubevidst + uden kompetence |
|                   |                     | Ved tal              | 1   | 1 %   |      | Bevidst + med kompetence   |
|                   | Punktum for meget   |                      | 3   | 4 %   |      | Ubevidst + med kompetence  |
| <b>Mellem-rum</b> |                     |                      | 127 | 100 % | 21 % |                            |
|                   | Mellemrum mangler   |                      | 104 | 82 %  |      |                            |
|                   |                     | Ved tøveprikker      | 86  | 83 %  |      | Ubevidst + uden kompetence |
|                   |                     | Efter smileyer       | 2   | 2 %   |      | Ubevidst + uden kompetence |
|                   |                     | Efter punktum        | 4   | 4 %   |      | Ubevidst + med kompetence  |
|                   |                     | Før forkortelser     | 2   | 2 %   |      | Ubevidst + med kompetence  |
|                   |                     | Før tankestreg       | 2   | 2 %   |      | Ubevidst + med kompetence  |
|                   |                     | Efter udråbstegn     | 4   | 4 %   |      | Ubevidst + med kompetence  |
|                   |                     | Før procenttegn      | 4   | 4 %   |      | Ubevidst + uden kompetence |
|                   | Mellemrum for meget |                      | 23  | 18 %  |      | Ubevidst + med kompetence  |
|                   |                     | Ved forkortelser     | 2   | 9 %   |      |                            |

*”sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)” ...*

|                               |                          |                    |    |       |       |                            |
|-------------------------------|--------------------------|--------------------|----|-------|-------|----------------------------|
|                               |                          | Før punktum        | 9  | 39 %  |       |                            |
|                               |                          | Før spørgsmålstegn | 3  | 13 %  |       |                            |
|                               |                          | Før komma          | 1  | 4 %   |       |                            |
|                               |                          | Før kolon          | 2  | 9 %   |       |                            |
|                               |                          | Før ud-råbstegn    | 5  | 22 %  |       |                            |
|                               |                          | Før bindestreg     | 1  | 4 %   |       |                            |
| Spørgsmålstegn                |                          |                    | 1  | 100 % | 0,2 % | Ubevidst + med kompetence  |
|                               | Manglende spørgsmålstegn |                    | 1  | 100 % |       |                            |
| Anførselstegn                 |                          |                    | 1  | 100 % | 0,2 % | Ubevidst + med kompetence  |
|                               | Manglende anførselstegn  |                    | 1  | 100 % |       |                            |
| Binde-streg                   |                          |                    | 4  | 100 % | 0,7 % | Ubevidst + uden kompetence |
|                               | Manglende bindestreg:    |                    | 4  | 100 % |       |                            |
| Emfase                        |                          |                    | 18 | 100 % | 3 %   | Bevidst + med kompetence   |
| Lydforlængning                |                          |                    | 13 | 100 % | 2 %   | Bevidst + med kompetence   |
| Afkortning og lydefterligning |                          |                    | 7  | 100 % | 1 %   | Bevidst + med kompetence   |
| Smileyer                      |                          |                    | 40 | 100 % | 7 %   | Bevidst + med kompetence   |

Tabel 1: Afvigelser fra retskrivningsnormen fordelt på typer

*Marianne Rathje*

Som det ses af tabel 1, udgør kommaafvigelser størstedelen af afvigelserne. Dette er sandsynligvis ikke usædvanligt; det er fx også den hyppigste afvigelse i Johannsens (2012:19) undersøgelse af fejl i gymnasiestile.

Også de stavemæssige afvigelser udgør en forudsigelig stor mængde af afvigelserne (17 %). Bemærkelsesværdig er dog frekvensen af de næsthypigste afvigelser, nemlig afvigelserne ”melletrum” (22 %), ”punktum” (13 %), ”stort bogstav” (10 %) og ”smileyer” (7 %). Ved disse afvigelser er det min formodning at der er en højere frekvens end man sædvanligvis ville have i andre genrer, fx gymnasiestile, og jeg tager derfor et grundigere kig på disse afvigelser nedenfor.

Endelig er der de afvigelser som forekommer forholdsvist sjældent, nemlig afvigelser ift. apostrof, spørgsmålstegn, anførselstegn og bindestreg, der sandsynligvis ligger på samme niveau som i andre genrer.

Til sidst er der de afvigelser som godt nok er forholdsmæssigt sjældne i opgørelsen her, men som sandsynligvis alligevel er hyppigere i kommentarfeltet end i fx studentereksamensstile, fx afkortning og lydefterligning (1 %) og lydforlængning (2 %).

De påstande jeg ovenfor har fremført, kalder naturligvis på en testning, men hypoteserne og sammenligningsgrundlaget er hermed tilvejebragt.

Tilbage til de afvigelsestyper som jeg antager, er hyppigere end de ville være i andre mere regulerede og/eller traditionelle genrer, fx skolestile: melletrum (22 %), punktum (13 %), stort bogstav (10 %) og smileyer (7 %). Denne påstand bør selvfølgelig afprøves i fremtidige studier af retskrivningsmæssige afvigelser i andre genrer end kommentarfeltet, men jeg finder støtte i Jervelunds (2007:33 ff.) gennemgang af stavefejlundersøgelser hvor ingen af disse fejltypen er nævnt. Det kan være fordi retskrivningsnorm her forstås som ortografi i snæver forstand, dvs. stavfejl, men store bogstaver som fejltypen er trods alt nævnt (Jervelund 2007:37). Kun i omtalen af Noesgaards (1945) stavefejlundersøgelse af skolebørn fra 3.-8. klasse nævnes én af de nævnte fejltypen, nemlig ”store bogstaver”, som i Noesgaards undersøgelse var den hyppigste: Undersøgelsen blev lavet i 1930’erne hvor substantiver skulle skrives med stort bogstav (Jervelund 2007:

”*sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)*” ...

37). I ingen af de øvrige nævnte undersøgelser i Jervelund 2007 af retskrivningsmæssige afvigelser er de omtalte fejltypenævnt, hvilket jeg tager som en støtte for min påstand om at afvigelserne kan være særligt frekvente i et nyt medie som kommentarfelterne.

82 % af *mellemrumsafvigelserne* består af manglende mellemrum. Da sær- og sammenskrivningsfejl er rubriceret som stavfejl, er det ikke sådanne afvigelser mellemrumsfejlene dækker over. Den hyppigste type udgøres derimod af manglende mellemrum ved tøveprikker (83 %). Dette fortæller os dels at brug af tøveprikker er overordentlig hyppig i kommentarfelterne, dels at skribenterne sandsynligvis ikke er klar over at der skal mellemrum både før og efter tøveprikker, eller at de er ligeglade med det. I hvert fald er det normen i kommentarfeltet at man ikke laver disse mellemrum.

*Punktumafvigelserne* drejer sig næsten alle om manglende punktum (96 %), og især slutpunktum ved sætningsafslutning hvor der ikke påbegyndes en ny sætning, er hyppig: Denne afvigelse står for 84 % af afvigelser med punktum. Jeg anser det for usandsynligt at kommentarfeltets sprogbrugere ikke er bekendte med at en sætning skal afsluttes med et punktum, så derfor må man også her antage at der er tale om en norm som gælder for retskrivningen i kommentarfeltet (og måske for skrivning på internettet i det hele taget). Også denne hypotese om afvigelsers genrespecifikke hyppighed må selvfølgelig tjekkes i andre genrer end kommentarfeltet.

Af afvigelser der går på *stort bogstav*, udgør manglende stort bogstav den hyppigste afvigelse (85 %). Især er manglende stort bogstav ved sætningsindledning (63 %) og manglende stort bogstav ved proprier hyppige (31 %). Heller ikke her er det sandsynligt at skribenterne i kommentarfeltet ikke kender denne regel, og jeg påstår derfor at også disse afvigelser fra retskrivningsnormen er særlige for den genre der behandles her, nemlig kommentarfeltet på internettet, men denne påstand må naturligvis også efterprøves.

Endelig er der afvigelsen *smileyer* som jo er en brug af tegn (kolon, tankestreg, parentes – og mulige variationer heraf) som ikke er beskrevet i Retskrivningsordbogen. Skribenterne ved sandsynligvis godt at brugen af tegnene ikke er beskrevet i Retskrivningsordbogen, men derfor anvendes de alligevel. Smileyer bruges i mange forskellige

Marianne Rathje

genrer i dag, men hvor meget og i hvilke ved vi ikke. Det er derfor også en (min) påstand, som må efterprøves, at der er flere smileyer i kommentarfeltet end i fx en genre som gymnasiestile.

### **Afvielser kategoriseret efter skribentens bevidsthed og kompetence**

I tabel 1 er afvielserne fra retskrivningsnormen i første omgang kategoriseret efter hvilken type sproglig afvigelse der er tale om, fx om det er stavningen eller tegnsætningen der er afvigende (i feltet længst til venstre), og det er denne kategorisering jeg har kommenteret i afsnittet ovenfor. I dette afsnit vil jeg derimod kommentere tabel 1's inddeling af afvielserne i bevidste/ubevidste fra skribentens side, og/eller om skribenten kan antages at have kompetencen til at rette en fejl ved nærmere eftersyn eller ej – denne kategorisering er anført i feltet længst til højre i tabel 1.

Jeg er tidligere ikke stødt på den skelnen mellem typer af fejl/afvielser jeg her introducerer, altså bevidst/ubevidst (fra skribentens side i produktionsøjeblikket) og kompetence/ikke kompetence (til at rette fejlen ved påpejning efterfølgende).

En opdeling af retskrivningsmæssige afvielser jeg derimod er bekendt med, er Hansens (1980, 1981) opdeling i *tilbagevendende* (stave)fejl og *tilfældige* (stave)fejl, som svarer til Johannsens (2012) opdeling i *kompetencefejl* og *performansfejl*. De *tilbagevendende* fejl (eller *kompetencefejlene*) ”er karakteristiske ved at være produktive, dvs. at en person vil være tilbøjelig til at begå samme fejl hver gang hun har lejlighed til det, og de samme fejl begås af mange personer og kendes som regel et stykke tilbage i tiden” (Hansen 1980:18; 1981:59). Eksempler på denne type afvigelse er *gjordt* (for *gjort*) og *parantes* (for *parentes*).

I min ovenfor introducerede terminologi svarer Hansens tilbagevendende fejl og Johannsens kompetencefejl til mine *ubevidste afvielser*, på den måde at skribenten i begge (eller alle tre) beskrivelser ikke er bevidst om at der er tale om fejl i produktionsøjeblikket. Når jeg derimod bruger betegnelsen *ubevidst* i stedet for *tilbagevendende*, er det fordi betegnelsen *ubevidst* sætter fokus på skribenten i produktionsøjeblikket ikke på hvordan han/hun ville handle i en

”*sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)*” ...

fremtidig situation. Da jeg ønsker at få fokus på produktionøjeblikket, har jeg altså valgt dikotomien *bevidst/ubevidst*.

Den anden type fejl Hansen (Hansen 1980:18; 1981:59) introducerer, er den *tilfældige* afvigelse (Johannsens *performansfejl*): ”Denne slags fejl opstår af årsager der fra et sprogligt synspunkt er ganske tilfældige: den der skriver bliver distraheret af støj og uro, den elektriske skrivemaskine er i uorden, den skrivende har forstuvet to fingre på højre hånd eller har en lettere alkoholforgiftning osv. Disse fejl er uproduktive i den forstand at samme person sandsynligvis ikke begår samme fejl mere end én gang, og flere personer vil kun ganske tilfældigt begå den samme fejl” (Hansen 1980:18; 1981:59). Eksempler på denne type fejl er slåfejl af typen *sidenæder* (for *signal*) og *øjrbilt* (for *øjeblik*). Denne type afvigelse vil jeg mene også er *ubevidst* fra skribentens side, fordi han/hun ikke er opmærksom på fejlen (ellers ville den være rettet).

Men vi har brug for at skelne mellem de, i Hansens terminologi, tilfældige afvigelser (Johannsens *performansfejl*) og de tilbagevendende afvigelser (Johannsens *kompetencefejl*), så hvordan skal man skelne når begge er *ubevidste* afvigelser? Det gør jeg ved at indføre en anden skelnen der går på skribentens formodede *kompetence*. Staveafvigelser som *gjordt* (for *gjort*) er i min terminologi *ubevidste* afvigelser fordi skribenten i produktionøjeblikket ikke er bevidst om at han/hun laver en fejl eller begår en afvigelse, men den vidner samtidig om skribentens formodede manglende kompetence: Skribenten ville sandsynligvis ikke rette fejlen hvis han/hun blev bedt om at læse grundigere korrektur.

Det samme er *ikke* tilfældet med slåfejl af typen *øjrbilt*. Denne afvigelse er, som nævnt, også *ubevidst* fordi skribenten ikke er bevidst om at han/hun laver en fejl eller begår en afvigelse i produktionøjeblikket, men jeg formoder at skribenten ville rette afvigelsen hvis vedkommende fik mulighed for at genlæse teksten. Genuine stavefejl (fx *gjordt*) er altså *ubevidste* og *uden* skribentkompetence, mens slåfejl (fx *øjrbilt*) også er *ubevidste* men *med* skribentkompetence.

Hvordan ser de *bevidste* afvigelser da ud? Bevidste afvigelser er følgelig det modsatte af *ubevidste* afvigelser: Bevidste afvigelser er

Marianne Rathje

afvigelser hvor jeg formoder at skribenten i produktionøjeblikket godt ved (på et eller andet plan) at han/hun bryder de retskrivningsmæssige normer. Eksempler på dette er lydforlængning som fx *liiiiige* eller afkortning af *ikke* til *ik*. Disse afvigelser kan så være bevidste *med* eller *uden* skribentkompetence, alt efter om skribenten har kompetence til kunne rette sin afvigelse til en ikkeafvigelse. Eksempler på bevidste afvigelser med skribentkompetence er lydforlængning som fx *liiiiige* eller afkortning af *ikke* til *ik*, hvor jeg formoder at skribenten ville kunne ændre dette til ikkeafvigelserne *lige* og *ikke* hvis det krævedes (dvs. hvis der fx var tale om en anden og mere *reguleret* genre (Sebba 2007), eller vedkommende fik påbud om at følge retskrivningsnormerne).

Vanskeligere er det at finde eksempler på en bevidst praksis hvor skribenten ikke har kompetencen til at ændre til ikkeafvigelser. Måske kunne man forestille sig at mange komma-afvigelser i form af manglende kommaer er bevidste afvigelser, på den måde at skribenten godt er klar over at han/hun ikke sætter nok kommaer, men han/hun kender måske ikke rigtig reglerne og gider ikke at slå op – i hvert fald ikke når bare det drejer sig om en hurtig kommentar på ekstrabladet. dk

Herunder følger en opgørelse over hvilke af afvigelserne i kommentarfeltet, der tilhører hvilke kategorier, i den rækkefølge som de er beskrevet ovenfor, og det er også anført hvor mange forekomster af hver type der er i det undersøgte materiale:

**Ubevidst og uden kompetence: 203 (34 %)**

Komma for meget, fx ”Selv godkendt medicin, skal man google”

Komma står forkert, fx ”Der var flere der undrede sig over at adressen, sjovt nok ændrede land”

Manglende mellemrum før eller efter tegn, fx før/efter tøjeprikker, fx ”Surt show...”, og efter procenttegn, fx ”25%”

Mellemrum for meget før eller efter tegn, fx ”undtagen det beløb jeg handler for .”, ”hvor skulle jeg ellers ringe hen ?”, ”Jeg elsker patter !!!”

Sammenskravede ord der skulle særskrives, fx ”iorden”, ”ihvertfald”



*"sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)" ...*

Særskrevne ord der skulle sammenskrives, fx "penisforlængelses  
ads", "smiley ordning"

Stavefejl, fx "hvad kan man lærer af det", "åbentlyse",  
"linievogterne"

Stort bogstav hvor der skulle være lille, "Internet"

Manglende bindestreg, fx "rød hvide briller"

#### **Ubevidst og med kompetence: 79 (13 %)**

Manglende anførselstegn

Manglende mellemrum før eller efter tegn, fx efter punktum  
"Jeps.Og dermed", før forkortelser, fx "270kr", før tankestreg,  
fx "Megastjerne eller ej-", efter udråbstegn, fx "Øhh, not!!-  
Det"

Punktum for meget, fx "Naiv eller hvad?."

Slåfejl, fx "stofskifte", "så slipper du fpr at dyrke motion",  
"allgevel"

Stort bogstav hvor der skulle være lille, "At hun er Pædagog og  
frisør?"

Manglende spørgsmålstegn, fx "Siger du dermed at den penis  
forlænger creme til 12.000 kr jeg har købt slet ikke virker"

#### **Bevidst og med kompetence: 212 (35 %)**

Afkortning, fx "ik" istf. "ikke", "sku" istf. "skulle", "ku" istf.  
"kunne"

Lydefterligning, "sq" istf. "sgu", "wut" istf. "what"

Emfase, fx "Jeg overfører penge til min EGEN ekstrakonto",  
"HVAD?!"

Lydforlængning, fx "Øhhh", "liiige", "tjaa"

Smileyer, fx :-)

Bevidst stavefejl, fx "rekvalmer"

Manglende store bogstaver, fx sætningsindledning og proprier,  
fx "fatter ikke du får minus thomas l"

Manglende punktum, fx "Ja den sidste idiot er ikke født  
endnu"

#### **Bevidst og uden kompetence: 111 (18 %)**

Manglende komma, fx "Så længe der er idioter nok lige så  
længe vil der være fupannoncer"

Marianne Rathje

De *bevidste* (53 %) og *ubevidste* (47 %) afvigelser på den ene side fylder procentuelt lige meget, lige som afvigelser *med kompetence* (48 %) og *uden kompetence* (52 %) fylder lige meget procentuelt set. Men de 4 overordnede typer af afvigelser signalerer forskellige bagvedliggende normer og indikerer dermed hvilke forskellige udbytter vi får undersøgelsesmæssigt af de forskellige afvigelsestyper.

De afvigelser som er *ubevidste* (dvs. skribenten er i produktionsøjeblikket *ikke* klar over at han overtræder retskrivningsnormer) og *uden kompetence* (af typen *parantes* for *parentes*), signalerer ikke andet end at der sandsynligvis er tale om en sprogbruger der har gjort sit bedste for at stave – uanset genren – og det vi får ud af at konstatere en sådan fejltype, er at det er et vindue ind til den almindelige danskers sprogkompetence når han/hun er uden filter, dvs. uden sprogstøttende instanser som korrekturlæsere og lærerens røde pen, dvs. i *uregulerede* tekster (Sebba 2007). Sådan staver altså den almindelige dansker – sandsynligvis også i andre medier end kommentarfeltet/internettet.

Afvigelserne der er *ubevidste* (dvs. skribenten er i produktionsøjeblikket *ikke* klar over at han overtræder retskrivningsmæssige regler) men *med kompetence* (af typen *allgevel* for *alligevel*) vidner om en bagvedliggende norm som kan fortættes til dette udsagn: ”Det er ikke vigtigt for mig at overholde retskrivningsnormerne, så jeg gider ikke korrekturlæse min tekst inden jeg lægger den ud på kommentarfeltet, dvs. trykker enter”. Der er altså tale om ubevidst ”sjusk”, men med en bagvedliggende *laissez faire*-holdning der måske skyldes genren.

Også de *bevidste afvigelser* (dvs. skribenten *er* i produktionsøjeblikket klar over at han overtræder retskrivningsnormer) *uden kompetence* (af typen manglende komma) kan kaldes en slags ”sjuskefejl”. Den norm der ligger bag disse fejl, kan sammenfattes i dette udsagn: ”Jeg ved godt at jeg ikke sætter kommaerne rigtig/staver et ord forkert, men jeg gider ikke at læse reglerne/slå det op i ordbogen, for det er ikke vigtigt/jeg har ikke tid”. Denne bagvedliggende norm er sandsynligvis også genrebestemt, og det giver os et indblik i hvilke retskrivningsnormer det i genren er i orden at overskride.

”*sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)*” ...

De afvigelser som er *bevidste* (dvs. skribenten *er* i produktionsøjeblikket klar over at han/hun overtræder retskrivningsnormer) og *med kompetence* (af typen *liiiiige* for *lige*) afspejler genren på den måde at der er tale om afvigelser som sandsynligvis ikke findes i ret mange regulerede tekster, dvs. tekster i de traditionelle genrer som der læses korrektur på, og som er meget tro mod en standardsproglig retskrivningsnorm. I de bevidste afvigelser med kompetence er altså det retskrivningsmæssige oprør (*spelling rebellion*, Sebba 2003) der er *normbrydende* (ift. de traditionelle genrer), men ikke *normløst* (Sebba 2007:32 ff.) – de samme afvigelser findes sandsynligvis i andre lignede genrer eller i samme genre anvendt af forskellige sprogbrugere som en form for ikketilladt variation (‘unlicensed variation’, Sebba 2007:30) i modsætning til tilladt variation i fx Retskrivningsordbogens dobbeltformer. Det er også en mulighed at disse ”ikketilladte” afvigelser har social betydning, jf. Sebba (2007), og at de ligefrem er konventionaliserede.

Samlet set er ”sjuskeafvigelserne”, dvs. de bevidste afvigelser uden kompetence og de ubevidste afvigelser med kompetence, de afvigelser der udgør den mindste andel af afvigelserne (31 %), så selvom afvigelser der ville være rettet (af skribenten selv eller af en korrekturlæser) i regulerede genrer, er udbredte, er der i kommentarfeltet i højere grad fundet afvigelser der enten skyldes manglende evner eller afvigelser som er med fuldt overlæg. Disse to sidstnævnte typer (der ikke kan betegnes som ”sjusk”) udgør samlet set majoriteten af afvigelsestyperne (69 %), og dette kan fortælle os at de afvigelser vi ser i kommentarfeltet, hyppigst begås af den mindre kompetente staver der ikke bliver rettet, eller af den gode og sikre sprogbruger der overskrider retskrivningsnormen fordi genren tillader det. Eftersom det er den gode og sikre sprogbruger der sætter dagsordenen når det gælder retskrivningen, kan vi altså måske i et fremtidigt retskrivningsmæssigt perspektiv fx forvente os ortografiske ændringer af typen ”ku” for ”kunne” – ikke af typen ”parentes” for ”parentes” – hvis de sproglige træk (bevidste og med kompetence) breder sig fra kommentarfeltsgenren og evt. andre ikkeregulerede genrer til andre regulerede genrer. I hvilken grad dette er tilfældet, ved vi dog endnu ikke (jf. Rathje & Ravnholt 2013).

Marianne Rathje

### Konklusion

I denne artikel har jeg udforsket den nye genre som kommentarer i kommentarfeltet på internettet udgør, ift. afvigelser fra retskrivningsnormen. Jeg fandt at der var et højt antal afvigelser i mit materiale, og at en del af disse afvigelser ikke er almindelige afvigelser når man sammenligner med tidligere studier af fejl i regulerede tekster som skolestile. Jeg opdelte også afvigelserne ift. om de kunne antages at være bevidste for skribenten i produktionsøjeblikket eller ej, og om skribenten kunne antages at have kompetence til at ændre afvigelserne til standardnormen hvis han/hun blev bevidst om afvigelsen. Denne opdeling førte til en konstatering af at der er afvigelser som skyldes genren og afvigelser som ikke skyldes genren. Især de bevidste afvigelser af typen *liiiiige* for *lige* og *ku* for *kunne* må man antage skyldes genren, og jeg foreslog at man især holder øje med denne type af afvigelser, dvs. om denne fx breder sig til andre, mere regulerede genrer (jf. også Duncker 2010), eftersom man kan sandsynliggøre at specielt denne type afvigelser vil blive anvendt af den såkaldte gode og sikre sprogbruger som Dansk Sprognævn baserer sin normering, og dermed Retskrivningsordbogen, på.

### Litteratur

- Androutsopoulos, J. (2011) Language change and digital media: A review of conceptions and evidence. *Standard Languages and Language Standards in a Changing Europe*. Kristiansen & Coupland (eds.). Oslo: Novus:145-159.
- Boyd, M.S. (2011) (New) Political genres for the masses? YouTube in the 2008 US Presidential Campaign. *Genres on the Move. Hybridization and Discourse Change in Specialized Communication*. Sarangi S., V. Polese & G. Caliendo (eds.). Naples: Edizioni Scientifiche Italiane:27-44.
- Brandt, S. (1996) Stavefejl i aviserne. *Mål & Mæle*, 19. årg. 4:16-19.
- Crystal, D. (2001) *Language and the internet*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Crystal, D. (2004) *The Language Revolution*. Polity Press.

”sku allgevel ha købt penis forlænger creme :-)” ...

- Domeij, R. (2008) *Tekniken bakom språket*. Nordstedts.
- Duncker, D. (2010) Dansk sprognormering nu og i fremtiden. *Sprog i Norden*:19-31.
- Dyvik, Helge J. Jakhelln (2003) Offisiell og ikke-offisiell språknormering – nyttig eller skadelig motsetning? *Krefter og motkrefter i språknormeringa. Om språknormer i teori og praksis*, Høyskoleforlaget.
- Gärdenfors, P. & Holsanova, J. (2008) Att kommunicera med och utan teknik. Domeij, R.: *Tekniken bakom språket*, 25-48. Nordstedts.
- Hansen, E. (1980) Hvad er en stavefejl? *Mål og Mæle*, 7. årg.1:18-24.
- Hansen, E. (1981) *Skrift, stavning og retstavning*. Hans Reitzel, København.
- Herring, S. (red.) (1996) Computer-Mediated Discourse Analysis. *The Electronic Journal of Communication*, 6, 3.
- Hjarvard, S. (2004) Globaliseringen af sproget. Om mediernes rolle i udbredelsen af engelsk og fremkomsten af medialekt. *Nordicom Review*, 1-2: Göteborg universitet:75-97.
- Hougaard, T. Thode (2004) *Nærmest en leg. En undersøgelse af sprog og interaktion i dansk webchat*, ph.d.-afhandling: Aarhus Universitet.
- Hutchby, I. (2001) Conversation and Technology. From Telephone to the Internet. *Polity 2001*: Cambridge:123-145.
- Hård af Segerstad, Ylva (2002a) Konsonantskrift och smilisar. *Språkvård* 4/2002.
- Hård af Segerstad, Ylva (2002b) *Use and Adaptation of Written Language to the Conditions of Computer-Mediated Communication*. Göteborgs universitet. Avhandling om skrivande och kommunikation i e-post, chatt och sms.
- Jervelund, A. Ågerup (2007) *Sådan staver vi – om ortografi og stavefejl*. Daneklærerforeningens Forlag og Dansk Sprognævn: København.
- Jervelund, A.Å. og J. Schack (2010) En undersøgelse af elevernes stavefærdighed i FSA 2008, retskrivning. *Dansk Noter*, september 2010.
- Johannsen, S. (2012) Fejl og karaktergivning i danske gymnasiestyle. *Mål og Mæle*, 35. årg.1:18-23.
- Kul, M. & D. Gibbon (2006) Economy strategies in English and Polish text messages as examples of channel constraints. *Poznan Linguistic Meeting*, 20-22 April 2006.
- Kul, M. (2007) Phonology in Text Messages. *Poznan Studies in Contemporary Linguistics*, 43 (2):43-57.
- Livingstone, S. & L. Haddon (2009) *Young People in the European Digital Media Landscape*, The International Clearinghouse on Children, Youth and Media, NORDICOM, Göteborgs Universitet: Göteborg.
- Noesgaard, A. (1945) *Fejltyper i dansk Retskrivning*. København.

Marianne Rathje

- Rathje, M. & O. Ravnholt (2013) NoSSinK - Nordisk Sprog og Sprogforståelse i de nye Kommunikationsmedier. En netværks- og projektpresentation. *14. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*. Schoonderbeck & P. Widell (red.). Aarhus Universitet.
- Rotne, L. (2009) Facebook – også for dem på 25. *Nyt fra Sprognævnet* 2009/4.
- Rúa, P. López (2005) Shortening Devices in Text Messaging: A Multilingual Approach. *Neuphilologische Mitteilungen*, 106, 2:139-155.
- Sebba, M. (2003) Spelling rebellion. *Discourse Constructions of Youth Identities*. J. Androutsopoulos & A. Georgakopoulou (eds.). John Benjamins: Amsterdam: 151-172.
- Sebba, M. (2007) *Spelling and Society*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Skovholt, K. (2009) *Email Literacy in the Workplace. A study of Interaction Norms, Leadership Communication, and Social Networks in a Norwegian Distributed Work Group*. PhD-dissertation. University of Oslo: Faculty of Education.
- Squires, L. (2012) Whos punctuating what? Sociolinguistic variation in instant messaging. *Orthography as Social Action. Scripts, Spelling, Identity and Power*. Jaffe, Alexandra, Androutsopoulos, Jannis, Sebba, Mark, Johnson, Sally (eds.). De Gruyter Mouton: Berlin:289-324.
- Stald, G. (2009) *Globale medier – lokale unge*, upubliceret ph.d.-afhandling, Institut for Medier, Erkendelse og Formidling: Københavns Universitet.
- Sørensen, C.H.D., E.B. Andreasen, L.S. Holm-Christiansen & M.B. Vilstrup (2010) *Begrænsningens (u)mulighed*, upubliceret BA-opgave: Aalborg Universitet.
- Thompson, John B. (1995) *The Media and Modernity: A Social Theory of the Media*. Cambridge: Polity Press.